

*„Założenia polityki społeczno-
gospodarczej Wrocławia na rok
budżetowy 2019”*

konsultacje społeczne 26.03. 2018 r.

Wstęp

W 2017 r. opracowując *Założenia polityki społeczno-gospodarczej na 2018 r.* zdecydowano o zmianie priorytetów rozwojowych Wrocławia. Wynikało to z obserwacji na przestrzeni ostatnich lat dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Zmianie uległo też myślenie o mieście i przeniesienie akcentów i priorytetów rozwojowych miasta. Nie było już potrzeby priorytetowego kontynuowania wcześniejszych założeń rozwojowych, bowiem zostały one już zrealizowane, bądź są w fazie realizacji. Miasto natomiast, aby sprawnie funkcjonować potrzebowało nowych wyzwań, które wynikały z oczekiwań mieszkańców. Oczekiwania wrocławian zostały dobrze rozpoznane chociażby w kolejnych fazach realizacji Budżetu Obywatelskiego, czy podczas tworzenia najważniejszych dokumentów strategicznych: *Strategii Wrocław 2030* i *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia*, których procedura opracowania została uspołeczniona w wyjątkowy i dotychczas niepraktykowany w takim zakresie sposób.

Dlatego przygotowując dokument Założeń na 2019 r. nie było potrzeby zmiany określonych w 2018 r. priorytetów rozwojowych dla Wrocławia, ponieważ idea, że „*Miasto to ludzie*” wyznaczyła cele na najbliższe lata. Biorąc pod uwagę fakt, że cele te dotyczą w szczególności ciągłej poprawy jakości życia mieszkańców z uwzględnieniem pozostałych sfer funkcjonowania organizmu miejskiego, należy również tym mieć na względzie, że są to działania długoterminowe.

W związku z tym w *Założeniach polityki społeczno-gospodarczej Wrocławia na 2019 rok* wskazano strategiczne przedsięwzięcia w ramach czterech obszarów priorytetowych obejmujących:

- I. Zielony Wrocław.
- II. Mobilność wrocławian.
- III. Rozwój partycypacji, budowa kapitału społecznego i poprawa jakości życia.
- IV. Edukacja, innowacja, gospodarka, rozwój.

W ubiegłym roku staraliśmy się odpowiedzieć na pytanie co mamy na myśli mówiąc o jakości życia? W tej kwestii nic się nie zmieniło i w dalszym ciągu odpowiedź brzmi - wszystko to co czyni „*miasto szczęśliwe*”, czyli miasto odpowiadające potrzebom i aspiracjom swoich mieszkańców, wszystkie te elementy, zarówno materialne, jak i społeczne, dzięki którym wzrasta satysfakcja z życia w danym miejscu i następuje proces utożsamiania się z nim, zgodnie z Agendą Miejską ONZ *Globalny Program Rozwoju Miast XXI*. Zdefiniowała ona zrównoważony rozwój jako „*proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia, w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom*”.

W kontekście polityki miejskiej Wrocławia jest to wizja dostępu do zdrowego otoczenia pozbawionego barier, w tym: przyjaznych przestrzeni publicznych, systemu komunikacji zbiorowej umożliwiającej szybkie przemieszczanie się, zabezpieczeń społecznych, szerokiego dostępu do usług, zieleni, miejsc wypoczynku i rekreacji oraz sprawnych instytucji publicznych. To także zapewnienie miejsc pracy i możliwości samorealizacji, działania na rzecz integracji społecznej wyrażającej się wysokim poziomem wspólnotowości oraz poczucie

ciągu duży nacisk będzie położony na dobrze rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i podnoszenie kompetencji społecznych, aby ograniczać bierność, brak inicjatywy i postaw przedsiębiorczych.

Dlatego wszystko co sprzyja budowaniu społeczeństwa obywatelskiego czyli **rozwój partycypacji, budowa kapitału i poprawa jakości życia** jest priorytetem władz miasta, z uwagi na fakt, że kapitał społeczny ma charakter dobra społecznego i budowany jest długofalowo. Nie da się go wytworzyć w ciągu roku dlatego zadania w ramach tego priorytetu powinny być realizowane konsekwentnie i w długim okresie. Dlatego w 2019 r. priorytet ten zwiększy się o siedemnaście nowych przedsięwzięć. Szczególną uwagę zwraca się na postawy i kompetencje społeczne mieszkańców. Zadania realizowane w tym zakresie zmierzają do rozwoju głównych determinant kapitału społecznego: podniesienia frekwencji wyborczej, aktywności obywatelskiej, partycypacji społecznej w zarządzaniu miastem. Wzmacnianie aktywności obywatelskiej często wiąże się koniecznością propagowania szeroko pojętej edukacji pozaformalnej. Zadania związane z nauką dzieci i młodzieży potrzeby dbania o jakość otoczenia, podejmowania mądrych wyborów odnośnie kształtowania otaczającego ich środowiska to inwestycja, która w przyszłości zaowocuje aktywnymi, zainspirowanymi do działania, odważnymi i przedsiębiorczymi mieszkańcami nowoczesnego Wrocławia.

Demokracja miejska, aby mogła się rozwijać, potrzebuje miejsc umożliwiających dyskusję o wspólnocie lokalnej, gdzie można się spotykać i wymieniać poglądy. Takimi miejscami są przestrzenie publiczne, szczególnie te o charakterze lokalnym, w których tworzy się tożsamość i więzi społeczne. Dużo łatwiej jest mobilizować mieszkańców do współdecydowania w przypadku mniejszej wspólnoty lokalnej, jaką jest osiedle. Budżet partycypacyjny od kilku lat uczy samorządności w działaniu i przekonuje w codziennych doświadczeniach, że mieszkańcy mają wpływ na losy swojej wspólnoty. W 2019 r. planuje się działania na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych m.in. poprzez wzmocnienie kompetencji radnych osiedlowych i liderów lokalnych, uruchomienie Centrów Aktywności Lokalnej oraz aplikacji Społeczny Wrocław, czy też stworzenie ofert przestrzeni publicznych dla mieszkańców.

Współcześnie kapitał społeczny oddziałuje na możliwości kreowania gospodarki opartej na wiedzy, która powinna opierać się w znaczącym stopniu na wykształconych i utalentowanych ludziach tworzących i wykorzystujących wiedzę. Czwartym priorytetem w polityce miejskiej jest **Edukacja, innowacja, gospodarka, rozwój**. Priorytet ten jest nierozdzielnie związany z pozostałymi i wraz z nimi tworzy kompatybilną całość.

Miasta są kołami zamachowymi dla nowej gospodarki, opartej na wiedzy i usługach. Wrocław jest jednym z silniejszych centrów innowacji i nowoczesnej gospodarki w Polsce oraz miastem, w którym powstaje wiele innowacyjnych przedsięwzięć typu "startup". Miasto oraz powiązane z nim instytucje w 2019 r. w dalszym ciągu będą prowadzić działania, nakierowane na integrację wrocławskiego środowiska startupowego, celem stworzenia aktywnego i innowacyjnego ekosystemu miejskiego.

Jednym z elementów tworzenia wysokiej jakości życia, jest zaangażowanie władz Wrocławia w innowacyjny, wielowymiarowy i wielokierunkowy projekt Smart City. Zadania w ramach tego priorytetu wspierają rozwój nowoczesnej infrastruktury. Wizerunek miasta innowacyjnego jest czymś, co ma konkretną wartość. Przyciąga nowych mieszkańców,

wyższymi.

Wszystkie cztery priorytety wyznaczone w *Założeniach polityki społeczno-gospodarczej na rok budżetowy 2019* są ściśle ze sobą powiązane. Realizacja zadań w ramach jednego priorytetu wpływa pozytywnie na realizację pozostałych. Dokument ten jest jednocześnie spójny z nową *Strategią Wrocław 2030*. Przedstawiony dokument zawiera szersze omówienie poszczególnych obszarów funkcjonowania miasta przed każdą tabelą z zadaniami wynikającymi z poszczególnych priorytetów.

Zestawienie liczby zadań wg obszarów i priorytetów

OBSZAR	NAZWA OBSZARU	PRIORYTET I	PRIORYTET II	PRIORYTET III	PRIORYTET IV	RAZEM
1	Transport i łączność		25	4		29
2	Gospodarka mieszkaniowa			10		10
3	Działalność usługowa			7	3	10
4	Administracja publiczna i promocja			21		21
5	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa			1	15	16
6; 7	Oświata i wychowanie; szkolnictwo wyższe			2	13	15
8	Ochrona zdrowia			13		13
9; 10	Pomoc społeczna; rodzina			20		20
11	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	15		3		18
12	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego			10		10
13	Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty	4				4
14	Kultura fizyczna			3	1	4
	RAZEM	19	25	94	32	170

PRIORYTET I. ZIELONY WROCŁAW

Jednym z głównych wyznaczników jakości życia w mieście jest stan środowiska. Czysta woda, czyste powietrze oraz dostęp do terenów zieleni to jedne z najbardziej pożądanых miejskich zasobów. W najbliższych latach towarzyszyć nam będzie **wizja miasta: zielonego, rozwijającego się w sposób trwały i zrównoważony, zapewniającego właściwą jakość życia jak największej liczbie mieszkańców, miasta, w którym zieleni, przyroda pełni istotną rolę w strukturze przestrzennej**. Podstawą tego założenia jest przekonanie, że siłą napędową rozwoju jest trwały, zrównoważony rozwój oparty na „zielonych” rozwiązaniach. Znajdujemy się więc w okresie osiągania przestrzennej doskonałości i dojrzałości. Wizję takiego miasta wspomagają zadania zaproponowane w dokumencie *Założenia polityki społeczno-gospodarczej Wrocławia na rok budżetowy 2019*.

Wrocław już teraz jest miastem o wyjątkowej różnorodności krajobrazów, poczynając od rzek: małych, średnich i dużych - każdej o odmiennym charakterze i „osobowości”, poprzez chociażby ogrody przydomowe i działkowe, a na lasach kończąc. To bogactwo form przyrody stanowi niezaprzeczalny walor miasta. Dlatego nasze działania powinny skupiać się na ich ochronie oraz na stworzeniu możliwości prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego. Około 40% powierzchni miasta stanowią tereny zieleni wchodzące w skład podstawowego systemu przyrodniczego miasta. Obejmują one lasy, parki zielńce, skwery, zieleni nadrzeczną i ogrody działkowe, około 18% stanowią użytkowane grunty orne, natomiast na terenach zurbanizowanych i komunikacyjnych zieleni zajmuje 12 % w odniesieniu do powierzchni miasta. Ogółem daje to ponad połowę terenu miasta pokrytego zielenią.

Równolegle zaplanowano działania na rzecz rewitalizacji i zwiększenia powierzchni terenów zieleni, rozwijania bioróżnorodności na obszarze miasta oraz ochrony osobiowości dendrologicznych. Przewiduje się także wprowadzanie **nowych sposobów użytkowania zieleni** na obszarach zabudowanych, jak np. **zielone ściany, dachy, parki kieszonkowe, ogrody deszczowe** oraz innych form występowania mikrozieleni. Planuje się również rozwijane narzędzi i zasad związanych z rozwojem zielonej infrastruktury.

Ogromnym wyzwaniem dla władz Wrocławia jest **ochrona klimatu miasta**. Odnawialne źródła energii, efektywność energetyczna, zmiany klimatyczne, itd. to tematy zyskujące na znaczeniu w debacie publicznej – trend ten będzie się umacniał w czasach wzrastającej świadomości ekologicznej i poczucia odpowiedzialności za środowisko. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom w *Założeniach... na 2019 r.* znalazły się przedsięwzięcia, które pozwolą miastu prowadzić prawidłową politykę adaptacyjną i skutecznie zarządzać działaniami na rzecz ochrony klimatu. Opracowanie *Miejskiego Planu Adaptacji do Zmian Klimatu*, stworzenie *Mapy potencjału solarnego*, wdrażanie *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej*, kontynuacja programu *Kawka* - dotacji do wymiany lokalnych węglowych źródeł ciepła na proekologiczne czy ograniczanie pierwotnej i wtórnej emisji pyłów z powierzchni ciągów komunikacyjnych to działania którymi władze miasta będą realizować przyjętą wizję. Ponadto, w ramach zadań w zakresie ochrony powietrza, prowadzone będą działania związane z usuwaniem szkodliwych materiałów takich jak azbest, w związku z ich emisją do powietrza. Podejmowane przedsięwzięcia są elementem głównych składników wizji strategii rozwojowej miasta – zrównoważonego rozwoju i jakości życia mieszkańców.

Wdrożenie miejskich planów adaptacji (MPA) realnie zmieni codzienność mieszkańców miast. Zmodernizowane systemy ochrony przeciwpowodziowej, efektywne gospodarowanie

Lp.	NAZWA ZADANIA	
	PRIORYTET I - ZIELONY WROCŁAW	
	OBSZAR 11 - GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	
	→ Poprawa jakości powietrza	
	Program dotacji do wymiany lokalnych węglowych źródeł ciepła na proekologiczne – Kontynuacja Programu Kawka – realizacja dalszego wsparcia finansowego dla ograniczania niskiej emisji	
1.	Głównym założeniem prowadzonego programu jest dotowanie inwestycji polegających na likwidacji źródeł ciepła opalanych węglem i zastępowaniu ich ogrzewaniem gazowym, elektrycznym, lekkim olejem opałowym, pompą ciepła lub podłączaniem do sieci ciepłowniczej. Program skierowany będzie do właścicieli oraz najemców lokali mieszkalnych położonych na terenie Wrocławia. Planowane jest także dalsze wsparcie finansowe dla ograniczania niskiej emisji, w tym wymiany źródeł ogrzewania na niskoemisyjne, ekologiczne w ramach dostępnych i możliwych do wdrożenia programów finansowych.	
2.	Kontynuacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Wrocławia Demontaż wyrobów azbestowych użytkowanych w obiektach zlokalizowanych na terenie Wrocławia oraz transport i unieszkodliwienie wytworzonych odpadów azbestowych. Program usuwania azbestu jest istotnym w zakresie ochrony powietrza w związku z emisją włókien azbestowych.	
3.	Monitoring wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej i aktualizacja PGN Działanie obejmuje doroczną inwentaryzację emisji gazów cieplarnianych, monitoring harmonogramu rzeczowo-finansowego zadań poprzez ocenę stopnia ich realizacji i ewentualną ich aktualizację. W 2018 roku przygotowany będzie raport z dotychczasowej realizacji PGN oraz zakończona zostanie aktualizacja dokumentu strategicznego na kolejne lata.	
4.	Monitoring realizacji działań naprawczych zapisanych w Programie Ochrony Powietrza Działanie polega na corocznym zbieraniu danych od jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań naprawczych zapisanych w uchwale NR XLVI/1544/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Doln. z dnia 25 lutego 2014 r., poz. 985), analizie tych sprawozdań oraz przekazywaniu zbiorczych raportów do Marszałka Województwa Dolnośląskiego.	
5.	Analiza wyników pomiarów jakości powietrza. Działanie podejmowane celem aktualizacji katalogu działań na rzecz poprawy jakości powietrza.	
6.	Opracowanie Miejskiego Planu Adaptacji do Zmian Klimatu Zadanie ma na celu wyposażenie miasta w strategię adaptacyjną do zmian klimatu, która pomoże zwiększyć jego odporność i odpowiednio przygotować mieszkańców oraz przystosować infrastrukturę do zmieniających się warunków klimatycznych. Zadanie realizowane jest w oparciu o porozumienie zawarte z Ministrem Środowiska w ramach projektu <i>Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców</i> .	
7.	Kalendarz edukacyjny W kalendarzu znajduje się wiele pozycji istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, jak np. Dzień Ziemi, Dzień Wody, Tydzień Zrównoważonego Rozwoju, Tydzień Zrównoważonej Mobilności; wokół tych dat zorganizowana zostanie kampania działań edukacyjnych skierowana do różnych grup społecznych i obejmująca poszczególne aspekty – m.in. oszczędzanie energii i wody, jakość powietrza, bioróżnorodność, mobilność, zieleń, zmiany klimatu, gospodarka obiegu, itp.	

Lp.	NAZWA ZADANIA	
PRIORYTET I - ZIELONY WROCŁAW		
→ Zrównoważona gospodarka wodami opadowymi, ściekami i odpadami		
Inwestycje związane z gospodarowaniem wodami opadowymi we Wrocławiu		
15.	Gospodarowanie wodami opadowymi w obszarze ul. Racławickiej i Skarbowców - zadanie obejmuje: budowę kolektora deszczowego w łączniku ulicy Przyjaźni i Racławickiej, budowę kanalizacji deszczowej spinającej kolektor Przyjaźni-Racławicka z kanalizacją deszczową ul. Skarbowców, zagospodarowanie naturalnych zgłębień w obszarze łącznika ulic Przyjaźni i Racławickiej dla potrzeb retencjonowania wód opadowych, wykonanie elementów Parku Krzyckiego.	
OBSZAR 13 - OGRODY BOTANICZNE I ZOOLOGICZNE ORAZ NATURALNE OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONEJ PRZYRODY		
→ Rozwój i ochrona rezerwatów pomników przyrody		
16.	Tworzenie nowych form przyrody na podstawie uwarunkowań merytorycznych formalno-prawnych, finansowych i własnościowych	
Działanie obejmuje wzbogacanie terenu miasta w formy ochrony, na podstawie spełnionych warunków oraz ujmowanie ich w ustawowy system ochrony.		
17.	Nadzór nad istniejącymi formami ochrony przyrody - użytkami ekologicznymi, zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi, pomnikami przyrody	
Zadanie realizowane w ramach nadzoru nad formami ochrony przyrody. Monitorowanie stanu zachowania elementów przyrody dla utrzymania ich we właściwym stanie, spełniającym warunki uznania za formy ochrony.		
Monitoring występowania roślin inwazyjnych		
18.	Zewidencjonowanie obszarów, na których występują rośliny inwazyjne, wraz ze stworzeniem mapy w ramach SIP, w celu dążenia do zminimalizowania ich zasięgu przy jednoczesnym zwiększeniu udziału gatunków rodzimych.	
Ochrona osobliwości dendrologicznych		
19.	Działalność ma na celu zinwentaryzowanie osobliwości dendrologicznych i ich monitorowanie w ramach posiadanych kompetencji. Intencją zamierzenia jest wytypowanie szczególnie cennych historycznie i przyrodniczo okazów dendroflory, zachowywanych na terenie miasta, w celu wypracowania rozwiązań zmierzających do ich zachowania (np. za pomocą odpowiednich zapisów w mpzp), wyeksponowania bądź objęcia ochroną.	

PRIORYTET II. MOBILNOŚĆ WROCŁAWIAN

Jednym z istotnych mierników jakości życia w mieście jest sprawność przemieszczania się oraz jakość powiązań miasta z zewnętrznym systemem transportowym. Uciążliwości społeczne i ekologiczne powodowane przez transport samochodowy są jednocześnie najbardziej dotkliwymi czynnikami obniżającymi jakość środowiska miejskiego. Rosnące zatłoczenie ulic negatywnie wpływa na warunki ruchu transportu zbiorowego, środowisko, a tym samym na jakość życia mieszkańców.

Szczególnego znaczenia nabiera przyjęcie skutecznych metod rozwiązywania problemów transportowych i przeciwdziałania ich negatywnym tendencjom. Jest to możliwe poprzez **kompleksowe i konsekwentne działania skierowane na rozwój zrównoważonego transportu**. Równie istotne jest takie aktywne kształtowanie mobilności w mieście, w tym zachowań komunikacyjnych mieszkańców i klientów miasta, które zapewni zaspokojenie potrzeby przemieszczania się przy minimalizacji negatywnego oddziaływania ekonomicznego, ekologicznego i społecznego samego transportu.

Bazą dla zestawu działań zidentyfikowanych na potrzeby niniejszych *Założeń* jest *Wrocławska polityka mobilności*, która jest kluczowym dokumentem kierunkowym odnoszącym się do zjawisk związanych z mobilnością, sposobami korzystnego jej kształtowania oraz rozwiązywaniem problemów transportowych. Jest elementem strategii rozwojowej miasta, mającej na celu zapewnienie wysokiej jakości życia jego mieszkańcom. Wpisuje się w najważniejsze obszary związane z przestrzenią komunikacyjną określone m.in. w *Strategii Wrocław w perspektywie 2020 plus*.

Kształtowanie zrównoważonej mobilności wymaga przede wszystkim **zapewnienia priorytetu dla rozwoju transportu niesamochodowego**, albowiem przyszłość mobilna miasta, a także – w dużym stopniu – obszaru metropolitalnego, leży w sprawnym transporcie zbiorowym, rowerowym i ruchu pieszym. Sprzyjać temu będzie stworzenie spójnej sieci transportu zbiorowego, wzbogaconej o transport rowerowy i przestrzenie publiczne dla ruchu pieszego i uzupełnionej o dobrze funkcjonujący system dróg.

W nawiązaniu do takiego podejścia zdefiniowano kilka podobszarów działań w zakresie Priorytetu I: Mobilność wrocławian, w ramach których wskazano zadania opierające się przede wszystkim na rozwoju transportu zbiorowego, a w szczególności rozwoju tras tramwajowych wraz z elementami towarzyszącym, takim jak parkingi *Parkuj i Jedź*, które są niezwykle istotne dla integracji transportu w mieście i aglomeracji.

Wskazano także grupę działań odnoszących się do ruchu pieszego i rowerowego, które obok transportu zbiorowego, są podstawą zrównoważonego transportu we Wrocławiu. Fundamentem transportu rowerowego jest infrastruktura rowerowa charakteryzująca się pełną spójnością, która zapewnia bezpieczne dotarcie rowerem do celu podróży, a jakość przestrzeni dla pieszych i jej funkcjonowanie ma znaczący wpływ na ocenę jakości życia w mieście. Dobra infrastruktura dla pieszych jest podstawą wysokiej jakości przestrzeni publicznych. Miasta, które oferują rozwiązania przyjazne dla pieszych i osób o ograniczonej sprawności, są wysoko oceniane przez ich mieszkańców i gości oraz wskazywane są jako warte zamieszkania.

Nie pomija się rozwoju układu ulicznego, przy czym wskazane działania dotyczą dopełniania brakujących elementów sieci o charakterze obwodowym, a dalsze usprawnianie układu ulicznego będzie w mniejszym stopniu oparte na nowych inwestycjach drogowych,

NAZWA ZADANIA	
PRIORYTET II - MOBILNOŚĆ WROCŁAWIAN	
OBSZAR 1 - TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	
→Rozwój i integracja transportu zbiorowego	
	Zintegrowany System Transportu Szynowego w Aglomeracji we Wrocławiu – Etap III A
20.	Projekt zakłada budowę trasy tramwajowej wzdłuż ul. Popowickiej, Starogrobłowej, Długiej (od ul. Milenijnej do ul. Jagiełły) wraz z przebudową wiaduktu nad ul. Długą oraz budową zintegrowanego węzła tramwajowo-kolejowego Wrocław-Popowice oraz zakończenie przebudowy odcinka ul. Habskiej (od ul. Glinianej do ul. Dyrekcyjnej). Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
21.	Budowa wydzielonej trasy tramwajowo-autobusowej łączącej osiedle Nowy Dwór z Centrum Wrocławia Projekt zakłada uruchomienie wydzielonego korytarza tramwajowo-autobusowego, z którego będą mogły korzystać zarówno nowe linie tramwajowe, jak i linie autobusowe obsługujące Nowy Dwór i okoliczne osiedla.
22.	Zintegrowany System Transportu Szynowego w Aglomeracji we Wrocławiu – Etap IV Projekt zakłada uruchomienie dwóch nowych tras tramwajowych – na Ołtaszyn i na Swojczyce, wynikających z Wrocławskiego Programu Tramwajowego. Zakłada się uruchomienie prac przygotowawczych do obu zadań. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
23.	Wrocławski Program Tramwajowy Projekt zakłada prace przygotowawcze i analizy związane z realizacją programu, ale nie tylko w zakresie realizacji inwestycji i analiz wstępnych związanych np. z wariantowymi przebiegami, ale także usprawnień organizacyjnych i taryfowych.
24.	Nowy tabor dla Wrocławia Projekt zakłada zakup nowego przyjaznego dla osób o ograniczonej sprawności taboru tramwajowego przez MPK niezbędnego dla uruchomienia nowych tras. MPK złożyło wniosek o dofinansowanie z funduszy UE.
25.	Nowa zajezdnia tramwajowa Projekt zakłada przygotowanie do inwestycji polegającej na budowie nowej zajezdni tramwajowej w zachodniej części miasta. Przewiduje się, że projekt wybrany w drodze konkursu architektonicznego pozwoli na prowadzenie kolejnych działań przygotowujących do realizacji.
26.	Rozbudowa Systemu Zarządzania Ruchem we Wrocławiu, w tym o nowe sygnalizacje świetlne, wyświetlacze pomocnicze ITS oraz aplikację mobilną Zakres projektu obejmuje m.in. rozbudowę systemu zarządzania ruchem o nowe funkcje informatyczne, uruchomienie 383 wyświetlaczy ITS, rozbudowę narzędzi informatycznych i istniejącej aplikacji mobilnej. Zastosowanie tych rozwiązań podwyższy standard i warunki przejazdu komunikacją zbiorową.
27.	Budowa Systemu "P & R" we Wrocławiu - Etap II Projekt jest kontynuacją budowy systemu „Park & Ride” we Wrocławiu, rozbudową systemu o kolejne parkingi służące przesiadkom z transportu indywidualnego na komunikację zbiorową. Budowa parkingów przy przystankach kolejowych i węzłach komunikacji miejskiej wraz z wyposażeniem parkingów w system nadzoru dostępu pozwoli na stworzenie dogodnych warunków dla zwiększenia wskaźnika udziału podróży transportem zbiorowym kosztem indywidualnego transportu zmotoryzowanego we Wrocławiu.

Lp.	NAZWA ZADANIA
	PRIORYTET II - MOBILNOŚĆ WROCŁAWIAN
	→ Rozwój ruchu rowerowego i pieszego
35.	Wrocławskie standardy kształtowania przestrzeni miejskich przyjaznych pieszym <i>Dokument Standardy</i> były pierwszym etapem procesu, prowadzącym do poprawy warunków ruchu pieszego we Wrocławiu. Pojawił się zbiór zasad i dobrych praktyk dotyczących kształtowania przestrzeni przyjaznych pieszym w naszym mieście. Dokument odpowiada zmieniającym się w czasie potrzebom, pozwala reagować na nowe kierunki rozwoju oraz podnosić jakość stosowanych rozwiązań. Rok 2018 oraz 2019 to lata testowania funkcjonowania standardów i przygotowania ich do wprowadzenia jako dokumentu zarządzania wewnętrznego w mieście. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
36.	Realizacja Programu Rowerowego W ramach zadania realizowane są nowe trasy rowerowe na terenie miasta oraz infrastruktura towarzysząca. Zakres zadania obejmuje m.in. budowę parkingów rowerowych, wykonanie obniżek krawężników na ciągach dróg rowerowych, budowę nowych tras rowerowych ścieżek rowerowych doskonałych ciągłości i spójności systemu. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
37.	Rozwój Wrocławskiego Roweru Miejskiego W ramach zadania przygotowywane są kolejne elementy systemu oraz umowy z operatorem, w odpowiedzi na głosy i zapotrzebowanie mieszkańców. Analizom podlegają nowe opcje roweru miejskiego z wykorzystaniem najnowocześniejszych technologii. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
38.	Stworzenie zielonych korytarzy pieszo-rowerowych Planuje się stworzenie systemu zielonych tras pieszo-rowerowych, które połączą wszystkie ważniejsze obszary miasta i prowadzone będą przede wszystkim wzdłuż linii kolejowych. Mają stanowić wygodną - przyjazną dla wszystkich użytkowników - infrastrukturę pieszo-rowerową wzbogaconą o zielen, będącą jednocześnie elementem zielonej infrastruktury miasta. Pierwszym działaniem w ramach zadania będzie tzw. Promenada Krzycka, oparta o historyczne założenie spacerowe Hugo Richter Weg - na południu Wrocławia, wzdłuż towarowej obwodnicy kolejowej.
39.	Zielone ulice Planuje się rewitalizację śródmiejskich ulic, przede wszystkim tych położonych w gęstej tkance miejskiej. Mają w przyszłości stanowić zazielenioną i wygodną - przyjazną dla wszystkich użytkowników - przestrzeń publiczną wzbogaconą o zielen, będącą jednocześnie elementem zielonej infrastruktury miasta. Pierwszym działaniem w ramach zadania będzie przygotowanie dokumentacji projektowej dla dwóch ulic - Pomorskiej i Gajowickiej.
40.	Kompleksowe Badania Ruchu Kompleksowe Badania Ruchu (KBR) to projekt przewidujący badanie i analizę zachowań komunikacyjnych mieszkańców miasta i aglomeracji. Głównym celem tych badań jest uzyskanie rzetelnych i aktualnych danych dotyczących ruchu pieszego, rowerowego, samochodowego i towarowego oraz przemieszczeń pasażerów komunikacji zbiorowej. Ich wyniki są cennym źródłem wiedzy wspomagającym zarządzanie rozwojem miasta, co w konsekwencji pozwoli na świadome prowadzenie

PRIORYTET III. ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA

Do ważnych czynników wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy i wzrost gospodarczy należy zaliczyć kapitał społeczny. Oceny rozwoju kapitału społecznego na przykładzie polskich miast dokonano w ramach badania *Diagnoza Społeczna 2009*. Jako wskaźniki kapitału społecznego przyjęto: zaufanie interpersonalne; dobrowolną (niewymuszoną np. charakterem samorządu zawodowego) przynależność do organizacji i pełnienie w nich funkcji; udział w nieprzymusowych zebraniach publicznych i zabieranie na nich głosu oraz organizowanie takich zebrań; dobrowolne działania na rzecz społeczności lokalnej; udział w wyborach samorządowych; pozytywny stosunek do demokracji, która tworzy najbardziej sprzyjające warunki dla rozwoju kapitału społecznego.

W *Założeniach na 2019 r.* w ramach tego priorytetu wprowadzono siedemnaście nowych zadań do realizacji. Warte podkreślenia jest stworzenie nowego narzędzia informatycznego *Społeczny Wrocław*, które ma na celu wzmocnienie udziału mieszkańców w życiu społeczności oraz szeregu innych zadań, które wspomogą włączenie się do życia społecznego osób niepełnosprawnych czy wykluczonych. Miasto będzie równocześnie kontynuowało zadania w tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju kapitału społecznego, szczególnie w zakresie świadomego i aktywnego uczestnictwa mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących ich miasta czy osiedla rozpoczęte w 2018 r. i wcześniej, bowiem efektywna i skuteczna partycypacja wymaga uruchomienia szczególnego procesu, w którym społeczność lokalna jest nie tylko adresatem, lecz także współtwórcą wypracowywanych rozwiązań, zmierzających do polepszenia warunków życia w najbliższym otoczeniu. Lokalne społeczności w 2019 r. będą miały okazję do ponownego udziału we współzrządzeniu w przyszłorocznym **Wrocławskim Budżecie Obywatelskim**. Jest to jedno z najważniejszych narzędzi włączania mieszkańców w sprawy miasta, szczególnie, że sprawy te dotyczą ich najbliższego otoczenia.

Ponadto w *Założeniach polityki społeczno-gospodarczej Wrocławia na 2019 rok* zadania dotyczące budowy kapitału społecznego realizowane będą m.in. przez **różnorodne działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne wspierające aktywizację społeczności lokalnych**, w tym również aktywizacja seniorów; prowadzenie szkoleń liderów lokalnych, także liderów młodzieżowych. Realizowane będą zadania mające na celu zapewnienie dostępu do bezpłatnych porad osobom, które nie kwalifikują się do rządowego programu nieodpłatnej pomocy prawnej, jak również zapewnienie dostępu do mediacji mieszkańcom i popularyzowanie tej formy rozwiązywania konfliktów na terenie Wrocławia.

W świetle zmiany w położeniu akcentów w określonych Priorytetach większość zadań w *Założeniach na 2019 r.* ma bezpośredni lub pośredni związek z poprawą jakości życia mieszkańców. **Realizacja tych przedsięwzięć przyczyni się bowiem do tworzenia miasta oferującego mieszkańcom wysoką jakość życia, dobrą infrastrukturę, przyjazne środowisko i transport oraz prężną gospodarkę i edukację.**

Sprzyjać temu ma m.in. Idea Smart City, która opiera się na założeniu, że **inwestycje w kapitał ludzki i społeczny, wspomagane rozwojem nowoczesnej infrastruktury w ramach Smart City, to podstawa zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz budulec wysokiej jakości życia**. Poszczególne elementy muszą się uzupełniać i ze sobą współdziałać. Jednak żeby to się udało, potrzeba świadomych i zaangażowanych osób.

Realizowane będą także społeczne i socjalne - **programy pomocy dla rodzin wielodzietnych, m.in. w organizacji czasu wolnego dzieci czy innych działań wspomagających Rodziny Plus.**

Lp.	NAZWA ZADANIA	
PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA		
OBSZAR 1 - TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ		
→ Remonty i zagospodarowanie ulic		
45.	Realizacja programu poprawy stanu technicznego nawierzchni ulic	Realizacja zadań w ramach programu pozwoli na poprawę stanu nawierzchni wybranych ulic w mieście.
46.	Realizacja programu poprawy stanu technicznego obiektów inżynierskich	W ramach zadania realizowane będą m.in. przebudowa mostów Pomorskich oraz Mostu Tumskiego.
47.	Realizacja programu utwardzanie nawierzchni dróg gruntowych	W ramach programu wykonywane będą nawierzchnie utwardzone na ulicach osiedlowych.
48.	Realizacja programu inicjatyw Rad Osiedli	Zadania realizowane w ramach programu są wnioskowane przez Rady Osiedla. Program uzupełniany jest corocznie na podstawie wpływających do budżetu wniosków RO.
→ Rewitalizacja miasta		
Realizacja zadania inwestycyjnego Program Rewitalizacji Przedmieścia Oławskiego i Przedmieścia Odrzańskiego we Wrocławiu		
49.	Program obejmuje wielodyscyplinarne działania zmierzające do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów Wrocławia. Efektem będzie poprawa uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych, wzrost aktywności mieszkańców i wzmocnienie więzi społecznych, ożywienie gospodarcze i poprawa środowiska. Działania programu w bezpośredni sposób przełożą się na jakość życia mieszkańców. Zakres programu na Przedmieściu Oławskim to: remonty kamienic, adaptacja budynków oficynowych oraz zagospodarowanie wnętrza podwórzowych i kwartałowych, adaptacji pustostanów do nowych funkcji, stworzenia miejsc aktywności dla mieszkańców oraz zagospodarowanie nabrzeży rzeki Oławy jako terenów rekreacyjnych dla mieszkańców Wrocławia. Realizowane będą m.in.: Program udostępniania lokali gminnych na Przedmieściu Oławskim we Wrocławiu, Program zagospodarowania terenów nabrzeży rzeki Oławy we Wrocławiu, Utworzenie wielofunkcyjnych miejsc aktywności społeczności lokalnej na Przedmieściu Oławskim we Wrocławiu, Zagospodarowanie wnętrza podwórzowego w obrębie ulic: Kniaziewicza, Dąbrowskiego, Komuny Paryskiej, Pułaskiego oraz Świstackiego, Wileckowskiego, Kościuszki, Brzeskiej we Wrocławiu, Zagospodarowanie wnętrza podwórzowego w obrębie ulic: Łokietka, pl. Św. Prądzynskiego oraz Traugutta, Komuny Paryskiej, Prądzynskiego we Wrocławiu. Zakres programu na Nadodrze będzie kontynuacją działań z zakresu remontów kamienic, adaptacji budynków oficynowych oraz zagospodarowania wnętrza podwórzowych	
50.	Kompleksowa termomodernizacja wybranych kamienic przy ul. Brzeskiej, ul. S. Chudoby, ul. I. Prądzynskiego we Wrocławiu	
Roboty budowlane w budynkach komunalnych polegające na zmianie systemu ogrzewania, ociepleniu stropów i ścian, remoncie dachu, elewacji, klatki schodowej, remoncie lub wymianie instalacji sanitarnych, elektrycznych itp.		

Lp.	NAZWA ZADANIA	
	PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	
	Realizacja Programu zagospodarowania wnętrz międzyblokowych i placów zabaw	
58.	Kompleksowe zagospodarowanie wnętrz podwórzowych: niwelacja terenu, odwodnienie, oświetlenie, układ komunikacyjny, organizacja miejsc postojowych, organizacja miejsc składowania odpadów, budowanie placów zabaw i terenów rekreacyjnych, zagospodarowanie terenów zielonych oraz pielęgnacja zieleni.	
	OBSZAR 3 - DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	
	→ Dbałość o ład przestrzenny miasta	
59.	Podwyższenie poziomu ładu przestrzennego	
	Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przygotowanie analiz urbanistycznych.	
60.	Konstruowanie polityki przestrzennej na obszarze Wrocławia	
	Opracowanie koncepcji funkcjonalno-przestrzennej dla wybranych fragmentów miasta - diagnoza i ocena stanu zagospodarowania i ustalenie wytycznych kierunkowych na bazie nowego Studium.	
	Rozbudowa Systemu Informacji Przestrzennej Wrocławia – etap II	
61.	Rozwój narzędzi informatycznych skoordynowanego zarządzania. System ma pozyskiwać, przetwarzać i prezentować dane, dotyczące informacji przestrzennej oraz towarzyszących im informacji opisowych o obiektach miasta. Wdrażane są rozwiązania dla integracji miejskiego systemu informacji przestrzennej z innymi systemami informatycznymi gminy. Rozszerzany jest zakres danych przestrzennych współużytkowanych przez jednostki organizacyjne gminy oraz udostępnianych publicznie. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.	
	Realizacja programu edukacji przestrzennej	
62.	Nauka dzieci i młodzieży postaw obywatelskich w procesie planowania przestrzennego, uwrażliwienie na potrzeby dbania o jakość otoczenia, podejmowania mądrych wyborów odnośnie kształtowania przestrzeni, w celu przygotowania ich do rozumienia problemów związanych z jakością przestrzeni i umiejętności dyskusji publicznej i współdecydowania. Realizacja spotkań i warsztatów zgodnie z programem.	
	→ Generowanie i podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznych	
	Opracowanie koncepcji systemu przestrzeni publicznych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej osiedli w celu aktywizacji ośrodków lokalnych	
63.	Stworzenie przestrzennej oferty przestrzeni publicznych dla integracji społeczności lokalnych, tworzenia więzi sąsiedzkich i budowania tożsamości mieszkańców Wrocławia - kontynuacja.	
	Realizacja konkursu Piękny Wrocław	
64.	Przygotowanie i przeprowadzenie konkursu na najlepszą realizację architektoniczną. Konkurs organizowany wspólnie przez Prezydenta Wrocławia i Towarzystwo Miłośników Wrocławia.	

Lp.	NAZWA ZADANIA
	PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA
	Realizacja programu wrocławskich biur porad obywatelskich oraz wrocławskich mediacji
71.	Celem jest zapewnienie dostępu do bezpłatnych porad osobom, które nie kwalifikują się do rządowego programu nieodpłatnej pomocy prawnej, także zapewnienie dostępu do mediacji mieszkańcom i popularyzowanie tej formy rozwiązywania konfliktów na terenie Wrocławia. Pomoc obejmuje wszechstronne wspomaganie mieszkańców Wrocławia, w szczególności osób w trudnej sytuacji życiowej, ułatwianie dostępu do bezpłatnej i bezstronnej pomocy prawnej, informowanie o przysługujących uprawnieniach ustawowych i systemowych.

Lp.	NAZWA ZADANIA	
PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA		
→ e-administracja		
	Podniesienie dostępności e-usług danych przestrzennych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	
82.	Celem zadania jest podniesienie dostępności e-usług danych przestrzennych w szczególności zapewnienie wszystkim sektorom dostępu do e-usług powiatowych rejestrów publicznych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego we Wrocławiu. Celem projektu jest wdrożenie kompleksowego systemu teleinformatycznego. Projekt przewidziany do realizacji w roku 2018 i 2019. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.	
→ Informacja o działaniach miasta		
	Kampania Studiuj, Żyj i Pracuj we Wrocławiu	
83.	Celem kampanii jest promocja Wrocławia jako atrakcyjnego miejsca do studiowania, zamieszkania i pracy dla utalentowanych osób i specjalistów z Polski i zagranicy, którzy mogą przenieść się do Wrocławia, skorzystać z szerokiej oferty studiów na uczelniach oraz znaleźć zatrudnienie w firmach usługowych lub produkcyjnych. W ramach kampanii będą realizowane projekty skierowane do wybranych grup docelowych (m.in. projekty Teraz Wrocław, Akademicki Wrocław, kampania WRO DAY podczas targów pracy w innych miastach Polski). Szczególny nacisk kładziony będzie na kampanie skierowane do osób z mniejszych ośrodków akademickich kraju (100-300 tys. mieszkańców) oraz krajów Europy Środkowo-Wschodniej.	
→ Organizacja wydarzeń dla mieszkańców		
	Prowadzenie działalności informacyjnej o życiu w mieście pod hasłem <i>Wrocław twoje klimaty</i>	
84.	Celem zadania jest utrwalenie wizerunku miasta przyjaznego mieszkańcom, otwartego dla gości, oferującego wysoką jakość życia. Organizowanych będzie szereg wydarzeń o charakterze kulturalnym, rodzinnym i rekreacyjno-sportowym. Prowadzone będą kampanie oparte na konsultacjach społecznych z udziałem mieszkańców (m.in. ambient i on-line). Przeprowadzona będzie kampania Rozlicz PIT we Wrocławiu wpływająca na wzrost jakości życia mieszkańców. Kampania wpisuje się w działania w ramach projektu "Smart City Wrocław".	
	Wrocław jako miasto o wszechstronnej ofercie kulinarnej - działalność informacyjna adresowana do mieszkańców miasta	
85.	Promocja Wrocławia jako miasta o wszechstronnej ofercie kulinarnej. Odtwarzanie wrocławskiej kuchni regionalnej; współpraca z restauratorami i hotelarzami — lobbowanie na rzecz wprowadzenia do stałego menu przepisów kuchni regionalnej; Festiwal Kulinarny Europa na widelcu; promocja kuchni regionalnej na portalu Smaki Wrocławia.	
→ Wzmocnienie promocji turystyki		
	Kreowanie wizerunku centrum staromiejskiego Wrocławia	
86.	Celem projektu jest podejmowanie działań zmierzających do wykreowania nowej jakości przestrzeni publicznej w centrum staromiejskim, przywrócenie funkcji gospodarczych głównym ulicom miasta w centrum, szukanie porozumienia i kształtowanie współodpowiedzialności za charakter centrum wśród mieszkańców, przedsiębiorców i innych użytkowników centrum miasta.	

Lp.	NAZWA ZADANIA
	PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA
	Rozwijanie partnerstwa podmiotów w zakresie wzmocnienia zdrowia publicznego oraz promowania dobrych praktyk
93.	Rozszerzane będą działania w zakresie budowania partnerstwa na rzecz wzmocnienia zdrowia publicznego, ukierunkowane na diagnozowanie i rozwiązywanie problemów zdrowotnych. Działania te pozwolą na opracowywanie optymalnych strategii, promowanie najlepszych praktyk w zakresie zdrowia publicznego oraz poszukiwanie nowych rozwiązań podnoszących jakość opieki zdrowotnej.
	Realizacja programów ukierunkowanych na promowanie zdrowego stylu życia oraz wczesne wykrywanie najczęściej występujących chorób cywilizacyjnych
94.	Obecny poziom życia i tempo rozwoju gospodarczego powodują wzrost wskaźników wczesnej zachorowalności i umieralności na choroby cywilizacyjne (sercowo-naczyniowe, cukrzyca, nowotwory i inne). Wiele z nich jest uwarunkowanych stylem życia. Głównymi czynnikami ryzyka są: brak aktywności fizycznej, błędy żywieniowe, palenie tytoniu, długotrwały stres, lekceważenie systematycznego wykonywania badań profilaktycznych. W celu poprawy niekorzystnej sytuacji zdrowotnej niezbędne jest przygotowywanie i wdrażanie programów edukacyjnych i polityki zdrowotnej, ukierunkowanych na eliminowanie tych czynników i wczesne wykrywanie chorób. Programy, ze względu na ich zdrowotną i społeczną wartość są rozwijane i modyfikowane w zależności od zdiagnozowanych potrzeb zdrowotnych, zmieniających się standardów postępowania oraz wskaźników epidemiologicznych.
	Rozwijanie programów w obszarze zdrowia psychicznego w tym depresji
95.	Dynamika rozwoju społecznego spowodowała, że wiele osób nie potrafi radzić sobie ze stresem, odczuwa dyskomfort psychiczny i przeżywa załamanie nerwowe. Napięcia psychiczne stają się powodem sięgania po używki, z których najczęstszą jest alkohol. Wzrasta liczba osób dorosłych z problemami psychicznymi. Utrzymująca się w społeczeństwie opinia, że choroba psychiczna pozbawia chorego całkowicie możliwości normalnego funkcjonowania powoduje, że chorzy pomimo możliwości leczenia farmakologicznego, czują się odrzućeni społecznie, pozbawieni ról w rodzinie, gorzej traktowani przez pracodawców. Problemy zdrowia psychicznego dotyczą także dzieci i młodzieży. Obniża się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej, wzrastające napięcie psychiczne przechodzi w agresję. W celu efektywniejszych osiągnięć profilaktycznych i terapeutycznych rozwijane będą działania zmierzające do integrowania podmiotów, w tym placówek medycznych, organizacji pozarządowych, instytucji z ich potencjałem i wsparciem, zajmujących się dziećmi i młodzieżą oraz osobami dorosłymi z problemami psychicznymi i ich rodzinami. Działania obejmują edukację zdrowotną, poradnictwo specjalistyczne, pomoc interwencyjną i terapeutyczną.
	Realizacja Wrocławskiego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
96.	Celem programu jest tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, integracja społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu. Działania obejmować będą profilaktykę, ograniczenie istniejących barier społecznych, tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności oraz aktywizację zawodową. Działania w ramach programu podejmowane są we współpracy z Powiatową Spółeczną Radą Konsultacyjną ds. Osób Niepełnosprawnych.
	Wzmocnianie systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi, starszymi, przewlekłe i nieuleczalnie chorymi, przebywającymi w środowisku domowym
97.	Pomoc choremu, jego rodzinie i opiekunom w zorganizowaniu opieki poprawiającej jakość życia oraz pozwalającej na jak najdłuższe pozostanie chorego lub osoby niesamodzielnej w środowisku domowym. Wdrażanie nowoczesnych form wsparcia rodziny w opiece nad chorym np. teleopieka.

NAZWA ZADANIA	
PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	
Opracowanie standardów dostępności oraz planu usuwania barier architektonicznych i poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych	
102.	Obowiązujące przepisy prawne, uwzględniające potrzeby osób niepełnosprawnych, mają charakter fragmentaryczny. Rolą samorządu jest stworzenie takich warunków, aby ograniczenia wynikające z niepełnosprawności nie wpływały ujemnie na możliwość korzystania z przestrzeni publicznej i uczestniczenia w wydarzeniach kierowanych do ogółu społeczeństwa. Z tych powodów wszelkie działania inwestycyjne Gminy i jej jednostek organizacyjnych powinny być planowane i realizowane tak, by przestrzeń publiczna była dostępna dla wszystkich. W tym celu należy opracować, oparte na zasadach projektowania uniwersalnego, obowiązujący na terenie Wrocławia, zbiór wymagań i wytycznych opisujących, jak projektować i realizować inwestycje uwzględniając różne potrzeby i możliwości wynikające z wieku i sprawności. Opracowanie planu usuwania barier architektonicznych i poprawy dostępności przestrzeni publicznej pozwoli na systematyczne, zgodne ze standardami, stopniowe eliminowanie barier w przestrzeni publicznej i obiektach już istniejących.
→ Realizacja programów przeciwdziałających wykluczeniom społecznym	
OBSZAR 9 - POMOC SPOŁECZNA, OBSZAR 10 - RODZINA	
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób skazanych poprzez realizację programów edukacyjno-profilaktycznych oraz organizację prac społecznie użytecznych na rzecz Miasta	
103.	Działania ukierunkowane są na zmianę negatywnych postaw i zachowań osób, które zostały skazane wyrokiem sądu, a karę pozbawienia wolności zamieniono na odpracowanie określonej liczby godzin na rzecz Miasta. Upowszechnienie kar nieizolacyjnych oznacza, że większa liczba osób skazanych będzie mogła nadal funkcjonować we własnym środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym, co gwarantuje lepszą skuteczność resocjalizacyjną.
Program poprawy jakości i dostępu do usług społecznych realizowanych na rzecz osób niesamodzielnych, zagrożonych wykluczeniem	
104.	Utworzenie czterech dziennych domów pomocy, Klubu Integracji Społecznej oraz przebudowa Wrocławskiego Centrum Integracji (pod warunkiem uzyskania dofinansowania UE). Zapewnienie działalności utworzonych ośrodków wsparcia w celu poprawy jakości i dostępu do usług społecznych osobom niesamodzielnym, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia oraz wsparcia dla ich rodzin i opiekunów faktycznych, a także aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych co uniemożliwia lub ogranicza ich uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.
Realizacja programu <i>Za życiem</i>	
105.	Realizacja programu zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin. Celem programu jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin.
Realizacja projektu <i>Domowa Przystań</i>	
106.	Wsparcie dla klientów dziennych domów pomocy. Kontynuacja projektu z 2017 r. polegająca na transferze i adaptacji modelu wsparcia dla klientów dziennych domów pomocy i ich rodzin funkcjonującego w krajach zachodnich.

Lp.	NAZWA ZADANIA	
	PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	
113.	Utworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych	Przygotowanie 10 obiektów przeznaczonych na placówki opiekuńczo-wychowawcze.
114.	Aktywna integracja osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem MOPS, realizowana będzie przez zastosowanie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym w ramach realizacji projektu "PAS-ja". Celem głównym projektu jest zwiększenie szans na integrację społeczną (w tym: na podniesienie zdolności do zatrudnienia) 180 zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym wrocławian. Projekt będzie realizowany na drodze wdrażania Programów Aktywności Lokalnej.
115.	Realizacja projektu <i>Wrocławskie Centrum Sprawiedliwości Naprawczej</i>	Organizacja nieodpłatnych kontrolowanych prac na cele społeczne osobom skazanym prawomocnym wyrokiem. Usuwanie elementów graficznych mowy nienawiści z przestrzeni miasta.
116.	Podnoszenie umiejętności społecznych i zawodowych nieaktywnych zawodowo wrocławian poprzez realizację zatrudnienia socjalnego	Realizacja zadania zgodnie z zapisami ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie ułatwiająca powrót na rynek pracy.
117.	Utworzenie domu dla osób starszych oferującego serwis opiekuńczy	Przygotowanie do utworzenia domu dla 60 starszych osób na terenie Nowych Żernik.
118.	Działania na rzecz promocji rodziny	Działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne wspierające kształtowanie i rozwój kompetencji do pełnienia ról społecznych. Organizacja wydarzeń integracyjnych. Warsztaty, szkolenia, spotkania, konferencje. Organizacja Miesiąca Rodziny.
119.	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w formie opiekuna dziennego w ramach zadania <i>Wrocławski Opiekun dzienny</i>	Realizacja zadania zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi do lat 3. Zapewnienie opieki opiekuna dziennego dla 80 dzieci do lat 3.
→Zabezpieczenie sieci żłobków na terenie miasta		
120.	Dostosowywanie do potrzeb i systematyczne zwiększanie liczby miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz systematyczne podnoszenie jakości świadczonych usług	Rozwijanie infrastruktury miejskich żłobków oraz wspieranie niepublicznych żłobków, klubów dziecięcych i opiekuna dziennego. Przekroczenie poziomu wytycznych unijnych 33% w zakresie objęcia opieką dzieci do 3 lat.

Lp.	NAZWA ZADANIA	
	PRIORYTET III - ROZWÓJ PARTYCYPACJI, BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	
	OBSZAR 12 - KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	
	→ Organizacja wydarzeń kulturalnych → Wspieranie instytucji kultury → Ochrona zabytków → Wsparcie dialogu międzykulturowego	
126.	Organizacja uroczystości wręczenia Nagrody Jana Nowaka-Jeziorańskiego Przygotowanie uroczystości wręczenia Nagrody Jana Nowaka-Jeziorańskiego kolejnemu laureatowi. Nagroda została ustanowiona 4 czerwca 2004 roku przez Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Miasto Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Uniwersytet Wrocławski oraz Kolegium Europy Wschodniej. Intencją twórców było uhonorowanie osób, których działalność przyczyniła się do obalenia komunizmu, odzyskania przez Polskę niepodległości oraz do budowy i kształtowania społeczeństwa obywatelskiego zarówno w Polsce, jak i w Europie Środkowej i Wschodniej. Dotychczasowymi lauretami zostali: Tadeusz Mazowiecki, George Herbert Walker Bush, Stanisław Szuszkiewicz, kardynał Jean-Marie Lustiger, Sergiej Kowaliov, Vaclaw Havel, Leszek Balcerowicz, Jerzy Koźmiński, Valdas Adamkus, Stowarzyszenie Instytut Literacki „Kultura”, Zbigniew Brzeziński, Tomas Venclova, Bp Borys Gudziak, kardynał Henryk Gulbinowicz.	
127.	Organizacja wstawy z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę Wystawa przedstawiać będzie sto lat historii szeroko rozumianej kultury polskiej, kładąc nacisk na jej promieniowanie międzynarodowe; podkreślony będzie w szczególności wkład Wrocławia w rozwój kultury polskiej po drugiej wojnie światowej. Wyeksponowane będą zbiory muzeograficzne w najnowocześniejszych formach, ze specjalną scenografią, dokumentami i obiektami historycznymi, dziełami sztuki oraz instalacjami interaktywnymi. Wystawa ma pozwolić zwiedzającym na uczestniczenie w multimedialnym spektaklu.	
128.	Realizacja programu prowadzenia Centrum Informacyjnego na Ostrowie Tumskim Celem jest prowadzenie centrum informacyjnego na Ostrowie Tumskim, zwłaszcza podniesienie poziomu wiedzy wrocławian w obszarze: historii i kultury Wrocławia, atrakcji turystycznych i kulturalnych oraz informacji o formach i dostępności wsparcia socjalnego, społecznego, poradnictwa zdrowotnego i innego finansowanego ze środków publicznych.	
129.	Wsparcie środowiska wrocławskich kombatanów i osób represjonowanych Celem jest podejmowanie działań na rzecz upamiętniania historii wrocławskich kombatanów i osób represjonowanych, podtrzymywanie tradycji narodowej i obywatelskiej, wzmacnianie tożsamości mieszkańców Wrocławia oraz edukacja społeczna i historyczna.	
130.	Rozwój działań na rzecz dialogu międzykulturowego Podjęmowane działania ukierunkowane są na podnoszenie poziomu wiedzy i wzmocnienie kompetencji międzykulturowych mieszkańców, współpracę z mniejszościami narodowymi i etnicznymi oraz diasporą migrantką i innymi partnerami, wsparcie w procesie adaptacji i integracji obcokrajowców.	
131.	Działania na rzecz Dialogu Kultur, mniejszości narodowych i etnicznych oraz obcokrajowców we Wrocławiu Celem jest promowanie postawy otwartości, wspieranie mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących we Wrocławiu w zakresie zachowania tożsamości, kultury, języka i tradycji oraz promowanie wielokulturowości Miasta. W ramach zadania realizowane są projekty, takie jak Kalendarz Kultury, kalendarz wielokulturowy, działania na rzecz mniejszości ukraińskiej (np. warsztaty artystyczne, festiwal Viva Ukraina-Viva Polonia), wsparcie organizacyjne obchodów rocznic mniejszości.	

PRIORYTET IV. EDUKACJA, INNOWACJA, GOSPODARKA, ROZWÓJ

Niektóre z dużych miast, pełniące funkcje o charakterze metropolitalnym, przejmują rolę kierownicze w sferze społeczno-gospodarczej i politycznej. W wyniku tych procesów stają się miejscem kumulacji kapitału, innowacji oraz wiedzy, zyskując tym samym międzynarodową rangę. Szybki rozwój nowych technik wytwarzania i komunikacji, powoduje transfery techniki i technologii. Rewolucja informatyczna, łączność satelitarna wpływa na gwałtowne przyspieszenie obiegu informacji i dyfuzję, zarówno osiągnięć naukowych, jak i wzorów kulturowych. Powoduje to równocześnie bardzo istotne zmiany w świecie społecznym, czego wynikiem są nowe zjawiska, trendy czy wartości.

Wrocław należy do kategorii miast metropolitalnych dlatego wzmożona i wielokierunkowa zmiana dotyczy również naszego miasta. Jako ważny ośrodek naukowy, kulturalny, administracyjnym i politycznym należy do miast innowacyjnych i kreatywnych. Takiemu wizerunkowi sprzyja wrocławska edukacja, która jest podstawowym czynnikiem rozwojowym miasta. Bez właściwej edukacji na wszystkich poziomach nie jest możliwe stworzenie ani innowacyjności ani kreatywności. To wykształcone społeczeństwo jest zdolne do tworzenia tych wartości, przy znaczącym wsparciu, również technologicznym. Jednym z przejawów innowacyjności władz Wrocławia w zarządzaniu Miastem jest zaangażowanie w wielowymiarowy i wielokierunkowy projekt *Smart City*, który buduje „inteligentne miasto” we wszystkich najważniejszych obszarach jego funkcjonowania. Dlatego też **nauka przedsiębiorczości dzieci i młodzież nabiera coraz większego znaczenia**. Wrocławskie szkolnictwo stanęło przed trudnym wyzwaniem dostosowania sieci szkół do nowej ustawy oświatowej. **Zaangażowanie władz Wrocławia w rozwój szkolnictwa oraz wsparcie nauki** przekłada się na zadania wskazane w *Założeniach* do realizacji w 2019 r. Większość z tych przedsięwzięć ma charakter ciągły i są realizowane perspektywie długoterminowej.

Równocześnie w trosce o mieszkańca permanentnym przeobrażeniom poddawany jest administracja publiczna. Realizowane są zadania, w oparciu o Zintegrowany System Zarządzania, które mają na celu podnoszenia satysfakcji klienta w kontakcie z Urzędem.

Wrocław jako miasto metropolitalne jest też lokomotywą wzrostu gospodarczego w skali ponadregionalnej. W ciągu ostatnich lat znacznie wzrosło zainteresowanie Wrocławiem jako miejscem do lokowania inwestycji zagranicznych firm świadczących usługi dla podmiotów nie tylko w Polsce, ale często w całej Europie, czy na całym świecie. Również sektor produkcyjny Dolnego Śląska rozwija się prężnie. Powstają zupełnie nowe zakłady z branży motoryzacyjnej, AGD czy innych oraz wiele tzw. reinwestycji, czyli rozbudowa zakładów istniejących, uruchamianie dodatkowych linii produkcyjnych, a często zakładanie działów badawczo-rozwojowych. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) i zatrudnianie przez polskie firmy obcokrajowców wiąże się ściśle z przyjazdem do Wrocławia wielu cudzoziemców niejednokrotnie wraz z rodzinami. Niektórzy z nich przebywają tutaj czasowo i są związani z odgórnymi decyzjami władz korporacyjnych, inni w przestrzeni Wrocławia szukają szans na stabilizację ekonomiczną i społeczną.

Nie bez znaczenia dla decyzji związanych z lokowaniem firm oraz decyzji osiedleńczych jest przyjazne otoczenie biznesu i unikalny klimat miasta. Wrocław może się poszczycić i jednym i drugim. W 2018 r. został wybrany najpiękniejszym miastem w Polsce według *World of Wanderlust* oraz zwyciężył w międzynarodowym konkursie *European Best Destination 2018*. **Za Wrocławiem znalazły się między innymi: hiszpańskie Bilbao, francuski Colmar, chorwacki Hvar, łotewska Ryga, czy też Mediolan, Amsterdam, Ateny i Paryż. Kapituła**

Lp.	NAZWA ZADANIA
Priorytet IV - EDUKACJA, INNOWACJA, GOSPODARKA, ROZWÓJ	
OBSZAR 3 - DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	
→ <i>Działalność usługowa</i>	
139.	Realizacja pilotażowego programu Polski Czempion i klaster branż kreatywnych <i>Creativro</i> Program wspierania polskiego biznesu mający na celu wykreowanie wśród polskich przedsiębiorstw globalnych graczy z centralami swoich koncernów znajdujących się we Wrocławiu. Ekspansja rodzimych firm zwiększy stabilność gospodarki i jej potencjał inwestycyjny. Celem programu jest posiadanie we Wrocławiu kilku central firm o zasięgu globalnym. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
140.	Wspieranie i animowanie wrocławskiego ekosystemu startupowego Wrocław jest jednym z najsilniejszych centrów innowacji i nowoczesnej gospodarki w Polsce oraz miastem w którym powstaje wiele innowacyjnych przedsięwzięć typu "startup". W chwili obecnej Urząd Miejski oraz powiązane z nim instytucje integrują działania, nakierowane na integrację wrocławskiego środowiska startupowego, celem stworzenia aktywnego i innowacyjnego ekosystemu miejskiego. Ponadto wskazane jest stworzenie miejskiego systemu wsparcia dla startupów, obejmującego bardziej możliwości kontaktu z mentorami, partnerami, inwestorami i klientami niż bezpośrednie dotacje finansowe. Wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.
141.	Realizacja Programu Edukacja przedsiębiorczości Celem jest tworzenie we Wrocławiu większej ilości mikro, małych i średnich firm świadomych i konkurencyjnych w warunkach gospodarki rynkowej oraz promowanie kultury przedsiębiorczości jako pożądanej kompetencji na rynku pracy. W ramach zadania realizowane są projekty kierowane do uczniów na wszystkich etapach edukacji, które stanowią wsparcie systemu edukacji pod kątem wdrożenia innowacyjnych narzędzi podnoszenia kompetencji.
OBSZAR 4 - ADMINISTRACJA PUBLICZNA I PROMOCJA	
→ <i>Wydatkowanie środków publicznych w sposób partycypacyjny</i>	
142.	Promocja nauki wśród społeczności lokalnej Promocja nauki wśród społeczności lokalnej poprzez realizację programu <i>Visiting Professors</i> oraz programu <i>Wrocławskie konferencje naukowe</i>.
→ <i>e-administracja</i>	
143.	Doskonalenie i rozwój Zintegrowanego Systemu Zarządzania Zadania w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania: szkolenia dla audytorów wewnętrznych oraz pracowników Urzędu w celu podnoszenia kompetencji i świadomości w zakresie Systemów, realizacja audytów wewnętrznych, audyty nadzoru Systemu.
→ <i>Informacja o działaniach miasta</i>	
144.	Popularyzacja Wrocławia jako atrakcyjnego ośrodka turystycznego z udziałem ambasadorów miasta, czyli mieszkańców W ramach promocji turystycznej Wrocławia przewiduje się realizację następujących działań: opracowanie i przygotowanie nowych materiałów promocyjnych przedstawiających Wrocław jako atrakcyjne miejsce dla turystyki kulturowej, uaktualnienie informacji o bazie noclegowej miasta i regionu, udział w targach turystycznych w kraju i za granicą, promocja miasta na stronie internetowej visitwroclaw i mediach społecznościowych, prezentacja potencjału turystycznego miasta.

NAZWA ZADANIA	
Priorytet IV - EDUKACJA, INNOWACJA, GOSPODARKA, ROZWÓJ	
154.	Organizacja obchodów rocznicowych Solidarności
	Organizacja koncertu oraz obchodów rocznicowych Solidarności na terenie zajezdni przy ul. Grabiszyńskiej.
155.	Działania na rzecz animacji Wyspy Słodowej
	Organizacja wydarzeń kulturalnych, zdrowotnych, sportowych. Pikniki rodzinne, kino plenerowe, koncerty, spektakle, zajęcia taneczne i edukacyjne, turnieje sportowe. Organizacja Pierwszego Dnia Wiosny, Majówki na Wyspie, programu Wyspa na Weekend. Działania skierowane do różnych grup społecznych – rodzin z dziećmi, młodzieży, seniorów.
156.	Wyspa Daliowa - miejsce spotkań mieszkańców i turystów
	Udostępnienie zrewitalizowanej wyspy z przeznaczeniem na miejsce spotkań dla mieszkańców i turystów, jako części tzw. osi odrzańskiej (od starej piekarni garnizonowej, przez Wyspę Słodową i bulwary Dunikowskiego oraz Lecha i Marii Kaczyńskich).
OBSZAR 6 - OŚWIATA I WYCHOWANIE, OBSZAR 7 - SZKOLNICTWO WYŻSZE	
→ Edukacja	
→ Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej	
157.	Innowacyjność wrocławskiej edukacji
	Podniesienie jakości i innowacyjności kształcenia poprzez realizację: interaktywnych pokazów naukowych w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki; projektów wspierających rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów w zakresie przedmiotów ścisłych, w tym projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 - <i>Matematyczne eksperymenty</i> oraz <i>Interdyscyplinarna siódemka</i> - poprawa jakości nauczania matematyki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, wspierających naukę języków obcych, rozwój kreatywności i myślenia strategicznego oraz poprzez ofertę atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, wymian międzynarodowych m.in. w ramach programu Erasmus+, szkół partnerskich oraz Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży; zajęć zwiększających atrakcyjność nauczania - nowe technologie w nauczaniu, zajęcia pozalekcyjne z robotyki i programowania. Realizacja projektów: 1. <i>Młodzi Obywatele Kultury</i> , którego celem jest kształtowanie u dzieci i młodzieży aktywnego i krytycznego uczestnictwa w kulturze poprzez organizację i prezentację różnorodnych działań prowadzonych w przestrzeni miasta. Inicjatywa obejmuje wszystkie poziomy edukacyjne, zakłada również doskonalenie nauczycieli. 2. <i>Młodzi Obywatele Nauki</i> , którego celem jest stymulowanie ciekawości poznawczej, wspierania myślenia naukowego oraz promowanie postawy badawczej uczniów. 3. <i>Młodzi Obywatele Świata</i> , którego celem jest podniesienie kompetencji międzykulturowych uczniów i wychowanków przedszkoli, a także nauczycieli i pedagogów, przeciwdziałanie zachowaniom dyskryminacyjnym, promowanie postawy otwartości i szacunku wobec drugiego człowieka. Rozwijanie kreatywności, twórczego myślenia i innowacyjnego działania uczniów poprzez: prowadzenie programu kształcenia metodą <i>Lekcji twórczości - twórczego rozwiązywanie problemów w praktyce</i> - projektu obejmującego doskonalenie nauczycieli przedszkoli i szkół podstawowych; realizację projektu <i>Szkoła w Mieście, Edukacja Przedsiębiorczości</i> oraz <i>Edukacja prawna</i> . Wspieranie i rozwijanie kompetencji kluczowych uzdolnionych uczniów wrocławskich szkół w ramach <i>Wrocławskiego programu wspierania uzdolnionych - PROMOVERE TALENTA</i> . Program wpisuje się w działania w ramach Smart City Wrocław.

NAZWA ZADANIA	
Priorytet IV - EDUKACJA, INNOWACJA, GOSPODARKA, ROZWÓJ	
	Organizacja wrocławskiej edukacji
161.	Budowanie prestiżu nauczyciela poprzez: ustalenie priorytetów doskonalenia nauczycieli ukierunkowanych na wyzwalanie nowatorskich inicjatyw edukacyjnych; system motywacyjny; inteligentne zarządzanie – smart-edukacja (e-rekrutacja, e-dziennik); system wsparcia dla dyrektorów szkół i placówek oświatowych we Wrocławskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli.
	Zdrowo i sportowo
162.	Budowa, przebudowa lub rozbudowa infrastruktury sportowej (bloków sportowych i basenów) w placówkach oświatowych, dostępność atrakcyjnej infrastruktury sportowej szkół dla społeczności lokalnej. Realizacja projektów edukacyjnych mających na celu: podnoszenie sprawności fizycznej uczniów; promowanie wzorców aktywności fizycznej, kształtowanie postaw sprzyjających samorozwojowi i odpowiedzialności; zapewnienie dzieciom i młodzieży zajęć rekreacyjno-wychowawczych w okresie ferii zimowych i wakacji letnich poprzez organizację półkolonii i otwartych sal. Promowanie zdrowego stylu życia poprzez: kształtowanie prozdrowotnych postaw i w konsekwencji zapobieganie rozwojowi nadwagi i otyłości oraz innym chorobom przewlekłym; różnorodność oferty dyscyplin sportowych, naukę pływania dla klas III budowę nowoczesnych bloków żywienia; ofertę zdrowych posiłków na każdą porę roku przy włączeniu szkół branży gastronomicznej. Wsparcie szkół i placówek we współpracy z uczelniami wyższymi i Dolnośląskim Centrum Zdrowia Psychicznego w zakresie dbałości o zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży oraz zapobiegania sytuacjom
→ Współpraca ze środowiskami akademickimi	
→ Programy pomocowe dla studentów i doktorantów	
	Wspieranie współpracy uczelni wyższych z sektorem gospodarczym
163.	Wspieranie współpracy uczelni wyższych z sektorem gospodarczym w zakresie rozwoju i aktywizacji rynku pracy - realizacja <i>Miejskiego Programu Wsparcia Partnerstwa Szkolnictwa Wyższego i Nauki oraz Sektora Aktywności Gospodarczej "Mozart"</i> .
	Organizacja Konkursu Wrocławska Magnolia
164.	Konkurs skierowany jest do absolwentów wrocławskich uczelni, których prace magisterskie dotyczyły zagadnień poprawy szeroko pojętej jakości życia wrocławian. Celem konkursu jest wyłonienie najlepszych prac.
	Realizacja projektu Akademii Młodych Uczonych i Artystów
165.	Akademia Młodych Uczonych i Artystów, jako pierwsza Akademia tego typu w Polsce, została powołana w roku 2010. Jest stworzonym przez miasto miejscem interdyscyplinarnego spotkania młodych, wybitnych wrocławskich naukowców i artystów. Jest także zespołem opiniodawczo-doradczym w sprawach wspierania rozwoju akademickiego i naukowego Wrocławia. Do zadań Akademii należy m.in. wsparcie procesu decyzyjnego Gminy w zakresie polityki współpracy ze środowiskiem akademickim.
	Konkurs Wrocławska Nagroda Naukowa
166.	Wrocław, podobnie jak inne znane miasta akademickie, posiada swoją nagrodę naukową. Trafia ona w ręce naukowca lub artysty, który dzięki swym interdyscyplinarnym aktywnościom wybitnie służy integracji wrocławskiego środowiska akademickiego

POLITYKA FINANSOWA MIASTA

Planowane na rok 2019 działania w zakresie polityki finansowej Wrocławia ukierunkowane będą na zapewnienie właściwego poziomu środków na finansowanie wydatków bieżących oraz przedsięwzięć inwestycyjnych służących mieszkańcom i sprzyjających rozwojowi miasta. Działania te będą wykonywane przy założeniu konsekwentnej realizacji strategicznych celów i wyzwań polityki budżetowej, określonych w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2018-2043. W tym celu kontynuowane będą działania zmierzające do utrzymania dobrych wyników w obszarze bieżącej działalności Miasta, tak aby różnica pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi zapewniała bezpieczny poziom nadwyżki operacyjnej, gwarantującej spełnienie reguł fiskalnych dotyczących limitów obsługi zadłużenia, określonych w ustawie o finansach publicznych.

Nadal priorytetowym celem będzie utrzymanie niskich kosztów obsługi zadłużenia, a także redukcja samego zadłużenia Miasta. Taka sytuacja wystąpiła w roku 2017, wówczas koszty obsługi długu w wysokości 46,7 mln zł były niemal takie same jak w roku 2016 (46,3 mln zł), natomiast zadłużenie Wrocławia spadło, w porównaniu do stanu na koniec 2016 r., o 90,5 mln zł. Kontynuowana będzie polityka w zakresie wykorzystania wpływów ze środków europejskich, jako refundacja już poniesionych wydatków na spłatę obecnego zadłużenia, ale w taki sposób, aby równolegle umożliwić maksymalne wykorzystanie możliwości wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej przypadającej na lata 2014-2020. Przyszły rok będzie czasem rozpoczęcia i kontynuacji realizacji rzeczowej wielu dużych zadań i projektów inwestycyjnych planowanych w obszarze transportu i komunikacji zbiorowej, a także edukacji, gospodarki mieszkaniowej oraz polityki społecznej. Realizacja tych przedsięwzięć, zwłaszcza nowych przy udziale funduszy europejskich, wymagać będzie zabezpieczenia w budżecie Miasta środków na pokrycie wkładu własnego. Planuje się, iż zabezpieczeniem niezbędnych środków będą głównie środki własne z budżetu Miasta. Dlatego też konieczne będzie przestrzeganie w kolejnych latach równowagi budżetowej, z naciskiem na wypracowanie, podobnie jak w latach 2016-2017, nadwyżki budżetowej.

Obecnie Polska gospodarka znajduje się w trendzie wzrostowym, do czego w dużej mierze przyczyniła się poprawa koniunktury w państwach członkowskich UE, a także utrzymujący się wysoki krajowy popyt konsumpcyjny gospodarstw domowych oraz ożywienie w inwestycjach. W 2017 r. PKB rośnie najszybciej od sześciu lat (o ponad 5%), a nakłady na inwestycje wzrosły o ponad 11%, był to największy wzrost od trzech lat. Zgodnie z prognozami makroekonomicznymi zawartymi m.in. w *Programie Konwergencji - Aktualizacja 2017* oraz *Założeniach budżetowych na rok 2018*, ekonomiści oczekują utrzymania się, w latach 2019-2020, wysokiego realnego tempa wzrostu produktu krajowego brutto, co przełoży się na zmiany na rynku pracy, tj. zarówno na wzrost zatrudnienia, jak i wynagrodzeń. Mimo dobrych perspektyw gospodarczych dla Polski na najbliższe lata, należy mieć na uwadze liczne ryzyka związane z sytuacją np. na rynkach finansowych (ryzyko wzrostu stopy procentowej, ryzyka związane z rynkiem kapitałowym) oraz w realnej gospodarce (ponadnormatywny wzrost wynagrodzeń, ryzyko kredytowe, itd.).

Powyższe ma szczególne znaczenie w odniesieniu do uzyskiwanych przez Miasto dochodów budżetowych, z których znaczna część, jak dochody z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT, z podatku od czynności cywilnoprawnych, ze sprzedaży mienia, jest silnie uzależniona od rozwoju sytuacji gospodarczej. Należy przy tym podkreślić, iż wpływy tylko z udziału w

wpłyne korzystanie na obsługę wielkiej wyspy i ważnych obiektów z nią związanych. W ramach pozostałych projektów kluczowe będą zadania inwestycyjne związane z budową i przebudową obiektów oświatowych i budynków pomocy społecznej, a także modernizacją i termomodernizacją gminnego zasobu mieszkalnego w ramach wdrażania strategii niskoemisyjnej. Część zadań będzie realizowana wspólnie z ościennymi samorządami tworzącymi Wrocławski Obszar Funkcjonalny (ZIT WrOF) poprzez wykorzystanie narzędzia jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) Wśród nich znalazły się projekty, które dotyczyć będą przede wszystkim rozwoju zrównoważonego transportu na terenie aglomeracji wrocławskiej, tj. rozwoju sieci dróg rowerowych i parkingów *Parkuj i Jedź*. Ponadto zakłada się kontynuację realizacji wielu projektów współfinansowanych ze środków europejskich, tzw. „miękkich”, związanych z finansowaniem programów w obszarze polityki oświatowej i społecznej oraz zrównoważonego rozwoju głównie związanego z adaptacją do zmian klimatu. Priorytetem pozostanie również zapewnienie środków na realizację zadań zgłaszanych do kolejnej edycji tzw. Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego (WBO), a także zadań w ramach tzw. inicjatywy lokalnej, która jest narzędziem do realizacji wspólnych przedsięwzięć mieszkańców oraz władz miasta. Warto wymienić tutaj realizację Programu Inicjatyw Rad Osiedli (PIRO), który zawiera postulaty i ustalenia związane z osiedlowymi inwestycjami, podjęte w wyniku spotkań i rozmów Rad Osiedli z Prezydentem miasta.

Przewiduje się, iż przyszłoroczny budżet trakcie realizacji będzie podlegał korektom, w miarę wprowadzania dotacji i zadań w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Na bieżąco będą ujmowane kolejne projekty przewidziane do realizacji, i te dla których możliwe będzie uzyskanie dofinansowania unijnego. Zwiększenie udziału środków unijnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych wpłynie w następnych latach pozytywnie na ograniczenie deficytu budżetowego oraz zmniejszenie zadłużenia Wrocławia. W przypadku, gdy potrzeby inwestycyjne nie będą pokryte ze środków własnych Miasta lub z dotacji (unijnych i krajowych), władze będą się starać o pozyskanie preferencyjnych źródeł finansowania zewnętrznego, jak np. kredyty z Europejskiego banku Inwestycyjnego lub pożyczki z WFOŚiGW na programy ograniczania niskiej emisji (wymiany pieców).